

podzim 2020

DOPRAVA A SYSTÉMY DOPRAVNÍ VÝCHOVY

Podmínky zkoušky

- **Odevzdaná seminární práce do ISu;**
- **Test**

TYP RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ

Rizikové chování v dopravě – takové jednání, které vede v rámci dopravního kontextu k dopravním kolizím a následně k úrazům nebo úmrtím.

- Podle cílové skupiny (chodec, cyklista, cyklista v městském prostředí, cestující hromadnou dopravou, spolujezdec v motorizovaném vozidle atd.);
- Podle věku cílové skupiny (z pohledu školy – 1. stupeň ZŠ, 2. stupeň ZŠ, SŠ);
- Podle typu rizikového chování (způsobené vlivem návykových látek, neznalostí dopravních předpisů, osobnostními faktory).

CÍLOVÉ SKUPINY

- Řidiči a další účastníci dopravního systému:
  - kteří se **nechovají** rizikově a u nichž se snažíme vzniku rizikového chování zabránit, nebo ho co nejvíce oddálit;
  - kteří se **chovají** rizikově a jejichž chování se snažíme změnit, resp. mu zamezit;
  - kteří se **chovali** rizikově (a už se nechovají) a jejichž současné chování se snažíme podpořit;
  - kteří se **chovají** rizikově, svoje chování nehodlají změnit a jejichž chování se snažíme modifikovat tak, aby směřovalo k snižování následných rizik;

OPATŘENÍ

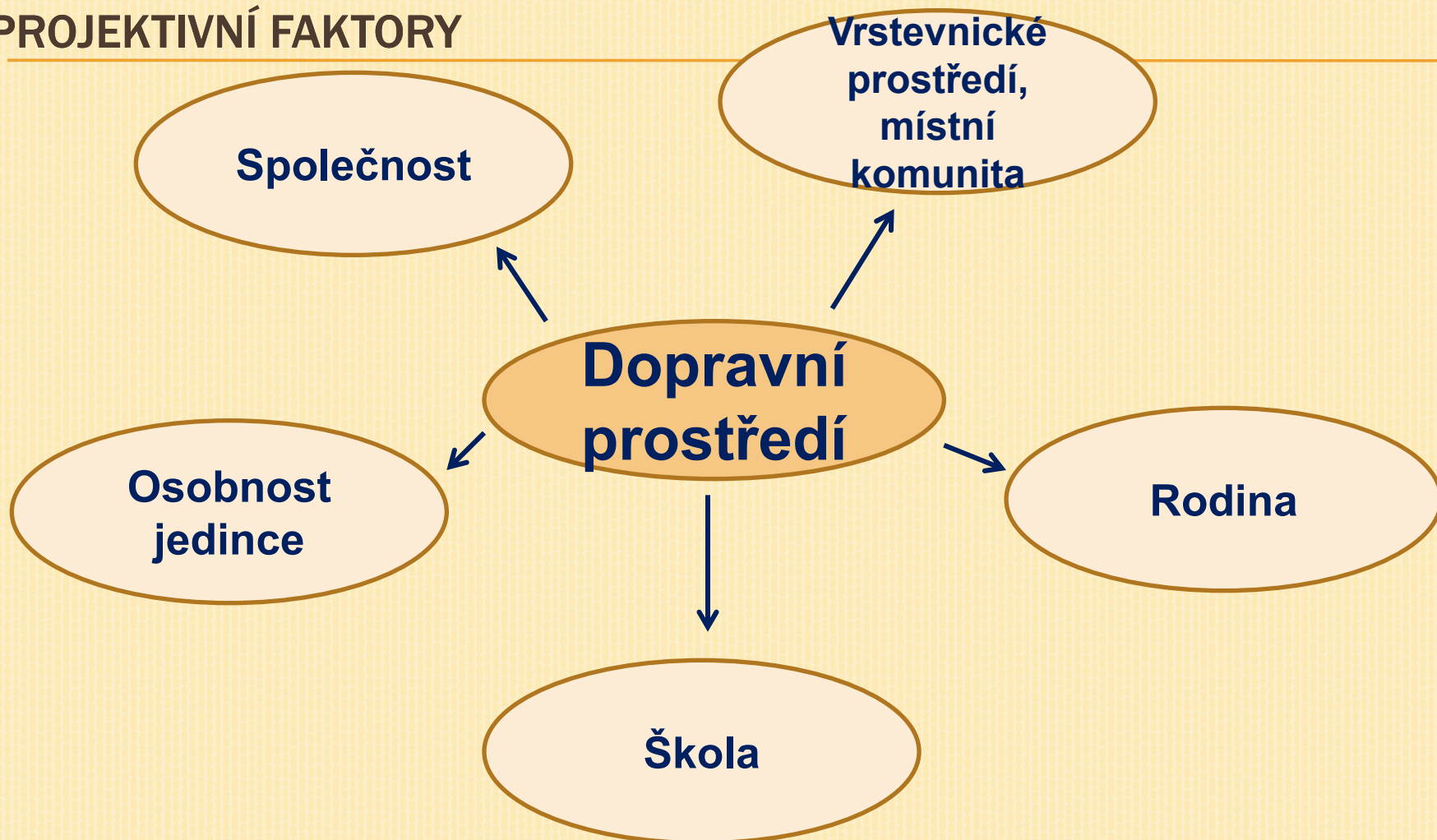

- **Primární prevence** – např. dopravní výchova na školách, výcvik a výchova v autoškolách;
- **Sekundární prevence** – např. informačně-edukativní kampaně, mediální kampaně;
- **Terciální prevence** – rehabilitační programy pro řidiče.

-
- Rizikové chování v dopravě – chování v rozporu s oficiálními a neoficiálními pravidly, agresivní chování, neočekávané chování.
  - V rámci preventivních aktivit v dopravě předcházíme – nehodám, úrazům, ztrátám na životech, psychickým traumatům, materiálním škodám, negativním ekonomickým dopadům, ničení životního prostředí.

RIZIKOVÉ FAKTORY
PROJEKTIVNÍ FAKTORY

-
- **Rizikové faktory – rodina** (nedostatek kladných vzorů v rodině), **škola** (nedostatečné vzdělání a praktické dovednosti – dopravní výchova, nácvik na dopravním hřišti apod.), **osobnost jedince** (připravenost k agresivnímu jednání, vyhledávání vzrušení, úzkostnost, nízká sebekontrola atd.), **komunita** (nevhodná úprava komunikací a prostředí pro nácvik vhodného dopravního chování).

-
- **Protektivní faktory – rodina** (osvěta rodičů), **škola** (zapojení prevence do vzdělávacích akcí, systematická výchova od školky až po získání řidičského oprávnění), **osobnost jedince** (selektivní primární prevence), **komunita** (spolupráce s komunitou, poskytování odborných informací atd.).

SÍŤ PARTNERŮ, SPOLUPRÁCE V KOMUNITĚ, KRAJI

- Zastřešující organizací pro bezpečnost provozu na pozemních komunikacích je BESIP, působící při Ministerstvu dopravy ČR. Na komunální úrovni se jedná o tyto partnery:
  - Obecní policie;
  - Policie ČR;
  - BESIP – metodologická podpora a informace;
  - Centrum dopravního výzkumu;
  - Centrum adiktologie.

SPOLUPRACUJÍCÍ SUBJEKTY

- ❑ Školní poradenské pracoviště
  - Školní psycholog;
  - Školní metodik prevence;
  - Výchovní poradce;
  - Speciální pedagog;
- ❑ Pedagogicko-psychologická poradenství;
- ❑ Střediska výchovné péče;
- ❑ Oddělení sociálně právní ochrany dětí;
- ❑ Policie České republiky;
- ❑ Městská (obecní) policie atd.;

- www.ibesip.cz
  - www.cdv.cz
  - www.adiktologie.cz
  - www.uamk-cr.cz
  - <https://www.svezachranaru.cz/>
-

Legislativní rámec, dokumenty

- Národní strategie bezpečnosti silničního provozu;
- Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a předpisy prováděcí a související s komentářem, v aktuálním znění.
- Implementace dopravní výchovy do školního vzdělávacího programu ([http://www.dopravnialarm.cz/media/file/ss-
implementace-dopravni-vychovy-do-
vzdelavaciho-kurikula-strednich-skol.pdf](http://www.dopravnialarm.cz/media/file/ss-<u>implementace-dopravni-vychovy-do-vzdelavaciho-kurikula-strednich-skol.pdf</u>)).

PŘEDŠKOLNÍ DĚTI

Účast v silničním provozu:

- ✗ chodci s doprovodem;
- ✗ pasažéři v autě;

CO MAJÍ ZNÁT A UMĚT:

- ✘ získat vědomosti a zkušenosti z oblasti dopravní výchovy k vytváření správných návyků, vztahů k okolí a k lidem, vštěpovat jim ukázněnost, vztah ke zdraví, opatrnost;
- ✘ rozvíjet vlastnosti, které ovlivňují reakci dětí při chování v určitých situacích (dopravních), tj. paměť, pozornost, soustředěnost, ukázněnost, ohleduplnost, vnímání i orientaci v prostoru a čase, vnímání nebezpečí, výcvik prospěšný jejich bezpečnému pobytu venku, v silničním provozu;

ZPŮSOB:

- ✘ zábava, hra, pozorování (vycházky), hádanky a soutěžení;

DOPRAVNÍ VÝCHOVA NA ZŠ

- ✘ RVP ZV (září 2013); Implementace dopravní výchovy do ŠVP ZŠ;
- ✘ MŠMT ČR; „Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019-2027“;
https://www.msmt.cz/uploads/narodni_strategie_primarni_prevence_2019_27.pdf
- ✘ Minimální preventivní program ZŠ; SŠ;

CO BY MĚLY ZNÁT ŽÁCI NA 1. STUPNI ZŠ

- ✘ Bezpečná chůze do školy;
- ✘ Chůze po chodníku, stezka pro cyklisty;
- ✘ Bezpečné přecházení vozovky na rovném a přehledném úseku, po přechodu pro chodce, nadchodu a podchodu;
- ✘ Význam světelných signálů pro chodce;
- ✘ Schopnost rozeznat bezpečná místa;
- ✘ Nebezpečná místa pro přecházení za snížené viditelnosti;

-
- ✘ Základní dovednosti na kole; užívání cyklistické přilby;
  - ✘ Bezpečné chování v automobilu – autosedačky a bezpečnostní pásy;
  - ✘ Zásady bezpečného chování v hromadné dopravě;
  - ✘ Bezpečná místa pro hry dětí, sáňkování, lyžování;

AKTIVNÍ PRIMÁRNÍ PREVENCE

Cíle dopravně výchovných akcí:

- + Naučit žáky vnímat různá rizika v dopravním prostředí a vnímat možné nebezpečí;
- + Upozornit rodiče a pedagogy na nutnost primární prevence;
- + Ukázat, že dopravní výchova může probíhat zábavnou formou;
- + Ukázat, že informace, které žák získává vlastní prací a zkušeností, jsou mnohem cennější, než informace předané dospělými;

× **V rámci výuky např.:**

- + Oblast číslo a početní operace;
- + Oblast závislosti, vztahy a práce s daty;
- + Oblast geometrie v rovině a v prostoru;
- + Oblast nestandardní aplikační úlohy a problémy;

× **V rámci akcí ZŠ:**

- + Projektový den (např. den her, pokusů, diskuzí a zážitků);
- + Soutěže;

× **V rámci mimoškolních, zájmových aktivit;**

MLÁDEŽ

× Účast v silničním provozu:

chodci, cyklisté, malý motocykl, pasažéři v autě;

CO MAJÍ UMĚT:

- ✘ chápat dopravní provoz jako řízený systém s právními předpisy a zákonnými ustanoveními, které umí zároveň uplatňovat;
- ✘ uvědomovat si morální a právní odpovědnost chování a jednání každého účastníka silničního provozu;
- ✘ uvědoměle uplatňovat zásady účelného a bezpečného chování a jednání, aktivně přispívat k bezpečnosti provozu;
- ✘ poskytnout a přivolat první pomoc při dopravní nehodě;
- ✘ znát nebezpečné důsledky požívání alkoholu, některých léků a návykových látek;
- ✘ znát negativní vlivy dopravy na životní prostředí a znát způsoby jeho ochrany;
- ✘ znát obecné zásady předcházení dopravních nehod;
- ✘ naučit se bezpečně ovládat řízení malého motocyklu;
- ✘ odpovědnost za řízení motorového vozidla;

ZPŮSOB:

- ✘ aktivní metody ve škole – dramatizace, simulace, skupinová práce a vzdělávací hry;
- ✘ kampaně s angažovaností učitelů;
- ✘ soutěže;
- ✘ média pro mladé;
- ✘ místa zábavy;
- ✘ produkty pro mladé;
- ✘ populární osobnosti;

POMŮCKY:

- ✘ kartička 1. pomoci do lékárníček;
- ✘ ve spolupráci s ČČK
- ✘ šířit při kampaních a akcích BESIP, ČČK či PČR;
- ✘ Road show;

PARTNEŘI:

- × MŠMT, MV, ČČK, MZ, Obce, Kraje, Policie ČR, Městská policie, motoristické organizace, autoškoly, tisk, rozhlas, televize;

DOPORUČENÉ POSTUPY Z HLEDISKA PEDAGOGA

- × Dopravní výchova;
- × Práce s rodinou;
- × Práce s osobností dítěte;

<https://www.youtube.com/watch?v=8OUIGmSSwbk>

DĚKUJI ZA POZORNOST